

S postupem!

Didaktický test z češtiny

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

Dřevěný most u starostovy usedlosti se před bezohlednými vandali ochránit nepodařilo.
Jejich nezákonné chování bude předmětem vyšetřování.

1 bod

1 Co je nutné udělat, aby byl výchozí text pravopisně správný?

- A) slovo *dřevěný* opravit na *dřevěnný*
- B) slovo *starostovy* opravit na *starostovi*
- C) slovo *vandali* opravit na *vandaly*
- D) slovo *nezákonné* opravit na *nezákone*

Jak přemýšlím?

1. Nejdříve se podívám na možnosti odpovědí, které mi test nabízí, a vidím, že chybně může být slovo „dřevěný“, „starostovy“, „vandali“ nebo „nezákonné“. Jinými slovy z textu se tedy nemusím zabývat.
2. Pozorně si přečtu každou větu textu a zaměřím se na čtyři slova nabízená v odpovědích. Zdůvodním si u nich pravopis.

Postup

1. První se v textu nachází slovo „dřevěný“. Uvědomím si, že jde o přídavné jméno tvrdé, které má kořen slova DŘEV a je příbuzné od slova DŘEVO. Ani v kořenu slova, ani ve slově DŘEVO se ale nevyskytuje písmeno N, takže po přidání přípony –ný není žádný důvod psát dvě písmena N za sebou. Slovo „dřevěný“ je tedy ve výchozím textu pravopisně správně.
2. Jako druhé se v textu nachází slovo „starostovy“. Uvědomím si, že jde o přídavné jméno přivlastňovací a skloňuje se podle vzoru OTCŮV/MATČIN. Protože řeknu *u matčiny usedlosti*, musí být také *u starostovy usedlosti*, píšeme tvrdé y. V tomto slově tak pravopisná chyba není.
3. Třetím slovem, které zkontroluji, je slovo „vandali“. Uvědomím si, že jde o podstatné jméno rodu mužského životného, které se skloňuje podle vzoru PÁN (*vandal bez vandala jako pán bez pána*). Protože řeknu *před bezohlednými pány*, musí být také *před bezohlednými vandaly*, píšeme tedy tvrdé y. V tomto slově je pravopisná chyba a správná odpověď bude proto C.
4. Poslední slovo už nemusím kontrolovat a ušetřím si tím čas. Pokud ale čas mám, zkontroluji i pravopis slova „nezákonné“. Kořenem slova je KON, obsahuje tedy písmeno N, a proto po přidání přípony –ný musím správně napsat dvě písmena N za sebou. Slovo „nezákonné“ je tedy ve výchozím textu pravopisně správně.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE C.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

Nad skolem Romea a Julie
dnes steré oči slzy prolévaly...
Ta tragika! Tak osud zdtí **je** –
a oni se přec tolik milovali!

A nedostali se! Ach, krutý **je**
k těm dámským citům Shakespeare zastaralý:
nuž nechť ten slavný pár zas ožije,
ať vidí se, čím by se byli stali!

Nechť vezmou se! Za roky dva, tři, čtyři
Julie ztloustne, Romeo jen hýří
a záletníci, děti mají pět...

„Fuj,“ čtenářko má, volá as tvůj ret!
A přec, mé dítě, v tomhle věci shoně
je tragika ta větší – však jen pro ně.

Vysvětlivka: Romeo a Julie jsou ve výchozím textu postavy ze stejnojmenné Shakespearovy tragédie.

(J. S. Machar: Sonet o různé tragice; upraveno)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Ten, kdo v textu promlouvá, odsuzuje Romea za to, že podváděl Julii, protože ztloustla.
- B) Ten, kdo v textu promlouvá, se zabývá tím, jaký by byl život Romea a Julie, kdyby po své smrti znovu ožili.
- C) Ten, kdo v textu promlouvá, oslovuje jedno z dětí Romea a Julie a vyjadřuje lítost nad jeho tragickým osudem.
- D) Ten, kdo v textu promlouvá, považuje Shakespearovu hru za zastaralou, protože se v ní Romeo vysmívá Julii a jejím pocitům.

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu.

Postup

- A)** To není pravda, protože Romea v textu nikdo neodsuzuje. V textu není ani uvedeno, že podváděl Julii proto, že ztloustla.
- B)** To je pravda. V textu je přímo uvedeno, ať ten slavný pár znovu ožije a ať vidí se, čím by se stali.
- C)** To není pravda. Není oslokováno žádné z dětí Romea a Julie. Tragický osud je vyjádřen ve vztahu k Romeovi a Julii, ne k jejich dětem.
- D)** To není pravda, protože autor uvádí, že Shakespeare je k ženským citům krutý, ale o krutosti Romea nic nepíše.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

1 bod

3 Co je ve výchozím textu vyznačeno tučně?

- A)** dvakrát stejný tvar téhož slovesa
- B)** dvakrát stejný tvar téhož zájmena
- C)** v první sloce tvar zájmena, v druhé sloce tvar slovesa
- D)** v první sloce tvar slovesa, v druhé sloce tvar zájmena

Jak přemýšlím?

1. Věnuji se tučně vyznačeným úsekům, nic jiného mě nezajímá.
2. Pozorně si tučně vyznačená slova přečtu, a to vždy i s celým veršem, a podívám se na jednotlivé možnosti odpovědí, abych věděl, s čím pracuji a na co se soustředit.

Postup

1. V odpovědích vidím, že se jedná o určení slovních druhů, přičemž každé z tučně vyznačených slov může být buď sloveso, nebo zájmeno.

Musím si proto přečíst tučně vyznačené slovo v kontextu celé věty, ve které je použité.

„Tak osud zdrtí **je**“ znamená, že osud zdrtí ty dvě osoby (Romea a Julie), půjde tedy určitě o zájmeno.

Rozhoduji se mezi možnostmi B a C.

2. „Ach, krutý **je** k těm dámským citům Shakespeare zastaralý“. V této větě je tučně vyznačené slovo tvarem slovesa BÝT.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE C.

4 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Liché verše první sloky se rýmují jak spolu, tak s lichými verši druhé sloky.
- B) Liché verše první sloky se rýmují spolu, nikoli však s lichými verši druhé sloky.
- C) Liché verše první sloky se spolu nerýmují, totéž platí pro liché verše druhé sloky.
- D) Liché verše první sloky se spolu nerýmují, totéž však neplatí pro liché verše druhé sloky.

Jak přemýšlím?

1. Podívám se na jednotlivé možnosti odpovědí, abych věděl, s čím pracuji a na co se soustředit.
2. Vidím, že odpovědi se vztahují k první a druhé sloce výchozího textu a pouze k lichým veršům z těchto dvou slok.

Postup

1. Ujasním si, co je první sloka a co jsou její liché verše, tedy v tomto případě první a třetí verš (řádek sloky).
2. Pozorně si přečtu liché verše první sloky a zjišťuji, jestli se spolu rýmují. První a třetí verš první sloky se spolu rýmují (Julie – zdrť je). Rozhoduji se tudíž mezi možnostmi A a B.
3. Podívám se na to, jestli se liché verše z první sloky rýmují i s lichými verši druhé sloky, a zjistím, že také ano (Julie – zdrť je / krutý je – ožije).
4. Správná odpověď je možnost A. Dalšími možnostmi se už nemusím zabývat a ušetřím tak čas.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

5.1 V průběhu několika týdnů se počet kamer, zakoupených za účelem monitorování výstavních prostor, ještě zvýší.

5.2 Neohlášená uzavírka hlavní silnice byla pro řadu řidičů osobních aut nepříjemným překvapením.

Jak přemýšlím?

1. Pořádně si přečtu větu a jako první hledám přísudek, tedy budu hledat sloveso v určitém tvaru. Dávám si pozor na to, abych přísudek zapsal celý, jelikož se může skládat z více slov, což se stává velmi často.
2. Následně se ptám první pádovou otázkou (Kdo, co?) na podmět a hledám původce děje. I u podmětu dávám pozor, aby se nejednalo například o podmět několikanásobný, u něhož je potřeba vypsát všechny jeho části.
3. Následně celou základní skladební dvojici přepíšu do záznamového archu.

Postup

5.1 Sloveso v určitém tvaru je slovo „zvýší“. Nezapomenu ke slovu „zvýší“ přidat i „se“, které také patří k přísudku. Následně se zeptám: Kdo nebo co se zvýší? A odpovídám z věty slovem, které je podmětem: „počet“.

ZÁKLADNÍ SKLADEBNÍ DVOJICE JE: POČET = SE ZVÝŠÍ

5.2 Sloveso v určitém tvaru je slovo „byla“. Dám si pozor, jelikož sloveso „být“ k sobě velice často váže ještě nějaké další slovo, které je součástí přísudku. I v této větě je přísudek víceslovný, a to „byla překvapením“. Následně se zeptám: Kdo nebo co byla překvapením? A odpovídám z věty slovem, které je podmětem: „uzavírka“.

ZÁKLADNÍ SKLADEBNÍ DVOJICE JE: UZAVÍRKA = BYLA PŘEKVAPENÍM

6 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (6.1–6.3) odpovídající trojici sloves (A–E).

(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

6.1 V této trojici jsou všechna slovesa nedokonavá.

6.2 V této trojici jsou první dvě slovesa dokonavá a třetí je nedokonavé.

6.3 V této trojici jsou první dvě slovesa nedokonavá a třetí je dokonavé.

A) rozbalit – naléhat – podat

B) objíždět – vzkvétat – nazvat

C) zaplatit – obstarat – probíhat

D) pobývat – dohlížet – rozdělovat

E) zamýšlet – dopadnout – vydělávat

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si vždy jednu z možností a určím si v ní u všech sloves jejich vid, tedy jestli jde o sloveso dokonavé, nebo nedokonavé. Pomohu si slovesem „být“ ve tvaru „budu“, které jde použít jen u nedokonavých sloves. Doplním si před každé sloveso slovíčko „budu“ a zkusím, jestli jde použít. Následně hledám správnou odpověď v nabízených tvrzeních.

Postup

A) rozbalit – naléhat – podat

Doplním si před každé sloveso slovíčko „budu“ a zkusím, jestli jde použít.

Budu rozbalit říct nemohu, je to tedy sloveso **dokonavé**. *Budu naléhat* říct mohu, je tudíž **nedokonavé**. *Budu podat* nejde použít, takže *podat* je sloveso **dokonavé**.

ŽÁDNÁ Z ODPOVĚDÍ NEVYHOVUJE, MOŽNOST A NIKAM NEPŘÍŘADÍM.

B) objíždět – vzkvétat – nazvat

Budu objíždět říct mohu, je to tedy sloveso **nedokonavé**. *Budu vzkvétat* říct také mohu, je to také sloveso **nedokonavé**. *Budu nazvat* nejde použít, takže se jedná o sloveso **dokonavé**.

MOŽNOST B PŘÍŘADÍM K TVRZENÍ 6.3.

C) zaplatit – obstarat – probíhat

Budu zaplatit říct nemohu, je to tedy sloveso **dokonavé**. *Budu obstarat* říct také nemohu, je to také sloveso **dokonavé**. *Budu probíhat* jde použít, takže se jedná o sloveso **nedokonavé**.

MOŽNOST C PŘÍŘADÍM K TVRZENÍ 6.2.

Nedokonavá slovesa označují děj, který probíhá nebo se opakuje (psát, číst, uklízet).

Dokonavá slovesa označují děj jako dokončený nebo směřující k dokončení (napsat, přečíst, uklidit).

D) *pobývat* – *dohlížet* – *rozdělovat*

Budu pobývat říct mohu, je to tedy sloveso **nedokonavé**. *Budu dohlížet* říct také mohu, je to také sloveso **nedokonavé**. *Budu rozdělovat* jde použít, takže se opět jedná o sloveso **nedokonavé**.

MOŽNOST D PŘÍŘADÍM K TVRZENÍ 6.1.

E) *zamýšlet* – *dopadnout* – *vydělávat*

Budu zamýšlet říct mohu, je to tedy sloveso **nedokonavé**. *Budu dopadnout* říct nemohu, je to sloveso **dokonavé**. *Budu vydělávat* jde použít, takže se jedná o sloveso **nedokonavé**.

ŽÁDNÁ Z ODPOVĚDÍ NEVYHOVUJE, MOŽNOST E NIKAM NEPŘÍŘADÍM.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Spisovatel ochotně odpovídal na dotazy ***** zvědavými posluchači. Během besedy jsme se dotkli i témat ••••• se životem v zahraničí.

7

max. 2 body

7.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *položený*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

7.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *související*, který patří na druhé vynechané místo (•••••) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek smysluplný a gramaticky i pravopisně správný.)

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si výchozí text a citem se snažím do textu doplnit správný tvar nabízeného slova. Mohu si pomoci položením tázacího zájmena „jaký/jaká/jaké“ ve správném tvaru.

Postup

7.1 Na jaké dotazy? Jaké – položené, koncovka mi napoví.

„Spisovatel ochotně odpovídal na dotazy položené zvědavými posluchači.“

7.2 Jakých témat jsme se dotkli? Jakých – souvisejících, koncovka mi napoví.

„Během besedy jsme se dotkli i témat souvisejících se životem v zahraničí.“

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE: POLOŽENÉ, SOUVISEJÍCÍCH.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–13

TEXT 1

(1) Komiks přináší čtenářům poutavý příběh tvořený sérií obrázků, u nichž bývá krátký text (často jde o přímou řeč hrdiny zapsanou v bublině). Tento literární žánr si zpravidla spojujeme s moderními superhrdiny, nicméně někteří historici nacházejí jisté znaky komiksu již v pravěkých jeskynních malbách, starých přes 10 tisíc let.

(2) Pomocí obrázků, které vyryli do stěny jeskyně a vybarvili různým materiálem (uhlím, jílem apod.), naši **předkové** zachycovali své příběhy. Za předchůdce komiksu lze považovat i staroegyptské nástěnné malby, vyprávějící o bozích a faraonech, či některé antické památky. Příkladem je mramorový Trajánův sloup, postavený roku 113. Je zdoben reliéfem o délce cca 200 metrů, na němž jsou vyobrazeny scény z válečného tažení.

(3) Ve stručném přehledu historie komiksu nelze opomenout doktora Syntaxe, nejspíš první komiksovou postavu vůbec. Satirické dílo o dobrodružstvích tohoto bývalého **učitele** doprovodil ilustracemi Thomas Rowlandson (1757–1827). Moderní komiks se zrodil na sklonku 19. století, když v novinách *New York World* začaly vycházet příběhy, v nichž vystupuje Yellow Kid, uličník ve žluté noční košili.

(4) V první polovině 20. století trh zaplavily tuny komiksových sešitů. V roce 1938 se zrodil Superman, následujícího roku vznikl první komiks s Batmanem. Příběhy s těmito superhrdiny, kteří zachraňují svět před padouchy, se ihned staly hitem. Počátkem 50. let začala popularita komiksů klesat, a to kvůli obavám z jejich negativního vlivu na mládež, což dokonce vedlo ke krátkodobému zavedení *****. Už v následujícím desetiletí se ale situace změnila. Tehdy totiž světlo světa spatřily nové, dnes již ***** komiksové postavy (Hulk, Iron Man aj.), jimiž se později inspirovali i **tvůrci** filmů či videoher.

(5) Komiks rozhodně nemá jen skalní fanoušky, zbožňující své superhrdiny. Podle zarytých odpůrců představují obrázkové příběhy sice populární, ale poněkud pokleslou zábavu. Přestože se názory na komiks liší, řada studií dokládá, že tento literární žánr soudobou kulturu nepochybně ovlivnil.

(www.megacomics.cz, www.lidovky.cz; upraveno)

TEXT 2

Činitelské jméno (např. *pekař*) je podstatné jméno utvořené ze slovesa a označující osobu podle činnosti, kterou tato osoba dělá (např. *pekař* je člověk, který *peče*).

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (8.1–8.4), zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

8.1 K vybarvení obrázků vyrytých do stěny jeskyně naši předkové používali nejen uhlí či jíl.

A	N
☐	☐

8.2 První komiks, v němž vystupuje postava Batmana, vznikl ve 30. letech minulého století.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

8.3 V roce 113 byl postaven Trajánův sloup, což je mramorový sloup vysoký přibližně 200 metrů.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

8.4 Někteří historici tvrdí, že první jeskynní malba s komiksovými prvky vznikla zhruba v 10. tisíciletí před naším letopočtem.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

8.1 Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o vybarvování obrázků vyrytých do stěn jeskyně.

Na začátku druhé části textu je uvedeno, že je předci vybarvovali uhlím, jílem apod., tedy mohli používat nejen tyto materiály.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

8.2 Najdu v textu místo, kde se píše o vzniku prvního komiksu s Batmanem. Ve čtvrté části textu

se dozvím, že v roce 1938 se zrodil Superman a následující rok vznikl Batman, bylo to tedy v roce 1939, což spadá do 30. let minulého století.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

8.3 O Trajánově sloupu se píše v druhé části textu a skutečně je zde uvedeno, že byl postaven v roce 113. Délku 200 metrů ale má jeho reliéf, nejde tedy o výšku sloupu.

Tvrzení není pravdivé. – NE

8.4 Najdu v textu místo, kde se píše o jeskynních malbách s prvky komiksu. V první části se dočtu, že historici nacházejí komiksové znaky již v pravěkých jeskynních malbách starých přes 10 tisíc let, není zde ale uvedeno, že by v tomto období vznikla první jeskynní malba.

Tvrzení není pravdivé. – NE

max. 2 body

9 Vypište z první části TEXTU 1 dvě přídavná jména, z nichž každé obsahuje předponu.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. Soustředím se pouze na první část TEXTU 1 a slova nehledám nikde jinde.
2. Uvědomím si, co to jsou přídavná jména a co je to předpona. Jde o slovní druh číslo dvě, hledám tedy slova, která označují vlastnosti podstatných jmen a mohu se na ně zeptat otázkami „Jaký? Který? Čí?“. Předpona je část slova před kořenem.
3. U každého přídavného jména si ověřím, jestli obsahuje předponu. Slova do odpovědi píšu v takovém tvaru, jaký mají ve výchozím textu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE: ZAPSANOU, PRAVĚKÝCH.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- A) Všechna tato slova jsou činitelská jména.
- B) Celkem dvě z těchto slov jsou činitelská jména, a to *učitel* a *tvůrce*.
- C) Celkem dvě z těchto slov jsou činitelská jména, a to *předek* a *učitel*.
- D) Celkem dvě z těchto slov jsou činitelská jména, a to *předek* a *tvůrce*.

Jak přemýšlím?

1. Pořádně si přečtu zadání a všimnu si, že na otázku odpovídám na základě informací z TEXTU 2 (text pod TEXTEM 1).
2. Věnuji se tučně vyznačeným slovům, nic jiného mě nezajímá.

Postup

1. Zaměřím se na první tučně vyznačené slovo v TEXTU 1 – „**předkové**“ – a ujasním si, jestli jde o činitelské jméno, tedy o podstatné jméno utvořené ze slovesa a označující osobu, která danou činnost dělá. V tomto případě to tak není.
2. Vyloučím tedy možnost A, C i D, protože v nich je uvedeno, že „předek“ je činitelské jméno.
3. Ostatní tučně vyznačená slova už nemusím kontrolovat a ušetřím si tak čas. Pokud je chci kontrolovat, tak zjistím, že slova „učitel“ i „tvůrce“ jsou podstatná jména utvořená ze sloves (učit, tvořit) a označují osobu, která danou činnost dělá – učitel učí a tvůrce tvoří.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

11 Které z následujících tvrzení je podle informací obsažených ve třetí části TEXTU 1 nejméně jisté?

- A) Postava doktora Syntaxe je bývalým učitelem.
- B) Postava doktora Syntaxe vznikla dříve než ve 20. století.
- C) Doktor Syntax je historicky první komiksovou postavou.
- D) Dílo vyprávějící o dobrodružstvích doktora Syntaxe je satirické.

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si vždy jednu informaci a vyhledám si, kde se v textu nachází.
2. Snažím se uvědomit si, zda je informace předložena jako jistá, nebo ne, a zapamatovat si to pro porovnání s dalšími možnostmi.
3. Dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat, zaměřuji se hlavně na slova jako „zřejmě, prý, údajně, nejspíše“, která naznačují, že jde o domněnku a informace není jistá.

Postup

- A) O doktoru Syntaxovi se mluví ve třetí části textu. Přečtu si tu, že dílo vypráví o dobrodružstvích tohoto bývalého učitele. Tato informace je tedy zcela jistá.
- B) Najdu ve třetí části textu časové údaje, ze kterých bych mohl vznik postavy odvodit. Dozví se, že dílo je ilustrované Thomasem Rowlandsonem, který žil v letech 1757–1827. Postava proto také musela vzniknout dříve než ve 20. století. Tato informace je tedy zcela jistá.
- C) Hned v první větě třetí části je uvedeno, že doktor Syntax byl nejspíš první komiksovou postavou vůbec. Všimnu si slova „nejspíš“, které naznačuje, že jde o domněnku, a ne o zcela jistou informaci. Možnost C by tedy mohla být správnou odpovědí, musím ale ještě prověřit poslední možnost D.
- D) Najdu v textu místo, kde se píše o tom, že je toto komiksové dílo satirické. Přímě to zaznívá ve větě „Satirické dílo o dobrodružstvích...“. Informace o tom, že se skutečně jedná o satirické dílo, je tedy zcela jistá.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĚ JE C.

12 Ve čtvrté části TEXTU 1 jsou vynechána dvě místa (****): na první patří slovo, které má význam *omezení* či *zákaz zveřejňování tištěných materiálů*; na druhé patří slovo, které má význam *uznávaný, proslulý*. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova?

- A) cenzury – kultovní
- B) cenzury – kontroverzní
- C) diskriminace – kultovní
- D) diskriminace – kontroverzní

Jak přemýšlím?

1. Zkontroluji definici doplňovaných slov podle zadání a rozhodnu se, která dvě slova budu doplňovat.
2. Přečtu si obě části textu, do kterých bych měl nabízené možnosti doplňovat.
3. Zkusím si doplnit na vynechaná místa slova nabízená v možnosti, kterou jsem zvolil, a rozhodnu, jestli takto doplněné části do věty sedí.

Postup

1. *Omezení* či *zákaz zveřejňování tištěných materiálů* vystihuje slovo „cenzura“, a nikoli slovo „diskriminace“. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi A a B.
2. Význam *uznávaný, proslulý* má slovo „kultovní“.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

13 **Tvrzení č. 1:** Z páté části TEXTU 1 jednoznačně vyplývá, že autor textu má pozitivní vztah ke komiksům.

Tvrzení č. 2: V páté části TEXTU 1 se autor textu manipulativním způsobem snaží podsunout čtenářům svůj nepodložený názor, že komiks ovlivnil soudobou kulturu.

Je některé z výše uvedených tvrzení pravdivé?

- A) Pravdivé je pouze tvrzení č. 1.
- B) Pravdivé je pouze tvrzení č. 2.
- C) Pravdivé je každé z těchto tvrzení.
- D) Pravdivé není žádné z těchto tvrzení.

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si obě nabízená tvrzení a zamyslím se, jestli jsou v souladu s informacemi v páté části TEXTU 1, nebo naopak z páté části TEXTU 1 vůbec nevyplývají. Následně vyberu správnou odpověď.

Postup

Tvrzení 1 – Nikde v páté části TEXTU 1 se autor nezmiňuje o svém názoru na komiksy. Tedy nikde nehodnotí a neříká, že je jeho vztah pozitivní nebo negativní, pouze konstatuje, že názory na něj jsou různé. Proto toto tvrzení nevyplývá z TEXTU 1.

Tvrzení 2 – Autor v páté části nepředkládá čtenářům své osobní názory a nepíše manipulativně. Tvrzení, že komiks ovlivnil soudobou kulturu, je dle TEXTU 1 doložené celou řadou studií. Proto toto tvrzení nevyplývá z TEXTU 1.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

max. 2 body

14 Rozhodněte o každém z následujících větných celků (14.1–14.4), zda je v něm správně zapsána interpunkce (A), nebo ne (N).

	A	N
14.1 Jakýkoli dopis, který je určen do rukou ředitele může převzít pouze on.	☐	☐
14.2 Po náročné cestě domů, trvající mnohem déle, než obvykle šla hned spát.	☐	☐
14.3 Vysvětlila svým rodičům, proč přerušila studium, a proč jim to nejdřív tajila.	☐	☐
14.4 Uvádí se, že v jiných případech je situace složitější, ne-li dokonce neřešitelná.	☐	☐

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu každý větný celek a zaměřím se na místa, ve kterých se obvykle píše čárka mezi slovy, tedy na vedlejší věty, podřadící spojky nebo věty vložené.
2. V každé možnosti si odůvodním psaní čárky nebo naopak najdu místo, kde by čárka měla být, ale chybí.
3. Soustředím se také na hledání přísudků, které mi pomohou s určováním interpunkce.

Postup

14.1 *Jakýkoli dopis, který je určen do rukou ředitele může převzít pouze on.* – Věta „*který je určen do rukou ředitele*“ je věta vložená, proto musí být oddělena čárkou z obou stran.

Interpunkce není zapsána správně. – NE

14.2. *Po náročné cestě domů, trvající mnohem déle, než obvykle šla hned spát.* – Vložený přívlastek „*trvající mnohem déle než obvykle*“ musí být oddělen čárkou z obou stran. Zároveň je ve větě chybně zapsána čárka před spojkou „než“. Ta se před ní píše jen v případě, že po ní následuje celá věta nebo přísudek. V tomto případě však následuje slovo „obvykle“, což je v této větě příslovečné určení způsobu.

Interpunkce není zapsána správně. – NE

14.3 *Vysvětlila svým rodičům, proč přerušila studium, a proč jim to nejdřív tajila.* – Před spojkou „a“ nebudu psát částku, protože se jedná o dvě vedlejší věty předmětné, které jsou v poměru slučovacím a jsou tedy na stejné úrovni.

Interpunkce není zapsána správně. – NE

14.4 *Uvádí se, že v jiných případech je situace složitější, ne-li dokonce neřešitelná.* – Před „že“ je čárka správně, protože odděluje hlavní větu „Uvádí se“ od vedlejší věty podmětné „že v jiných případech je situace složitější“. Druhá čárka před „ne-li“ je také správně, protože připojuje další složku zmnoženého větného členu, zde konkrétně další přísudek jmenný.

Interpunkce je zapsána správně. – ANO

3 body

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- A) Její posádku tvořili zcela nenámořnický vyhlížečící Zenkalci, z nichž vyzařovalo nadšenectví skautské družiny, jež chce přeplout rybník na dřevě kánoí. Poněkud zářežející bylo i to, jak se loď naklápěla k pravoboku.
- B) „Promiňte, vy jste první důstojník na této lodi?“ zeptal se ho pevným hlasem. Svalnatý mladík, kterého Petr oslovil, zdvořile smekl klobouk a odhalil dokonalé zuby, zářící v širokém úsměvu plném ochoty. Petr zopakoval otázku.
- C) Když Petr přiletěl do Djakarty, ke svému zděšení zjistil, že na Zenkali ho má přepravit podezřele vyhlížečící plavidlo nesoucí název *Andromeda III*. Byla to loď neurčitého stáří i zjevně nízké spolehlivosti, řízená tlustým neoholeným kapitánem Aristotelem Pappajatokopulem.
- D) Táhl je po zemi až na přední palubu a tam je hodili na kopec ptačího trusu, z něhož jemně stoupala pára. Petr jejich počínání sledoval s nelibostí. Náhle si všiml jednoho Zenkalce, který v klidu pozoroval dění na palubě.
- E) „Ano, pane, loď!“ zvolal nadšeně Zenkalec. „Jak se jmenujete?“ zkusil to Petr jinak. „Andromeda Tři,“ pohotově odpověděl mladý muž.
- F) Kulička položená na palubu by se hned skutálela k lodnímu zábradlí a spadla do mastných vod přístavu. Petr přicestoval s několika světle krémovými kufry. Jeho souprava zavazadel, vybraná s takovou péčí ve speciálním londýnském obchodě, však na námořníky neudělala žádný dojem.

(G. Durrell: *Ostrov v nebezpečí*; upraveno)

- 15.1 _____
- 15.2 _____
- 15.3 _____
- 15.4 _____
- 15.5 _____
- 15.6 _____

Jak přemýšlím?

1. Mým úkolem je seřadit jednotlivé části textu tak, jak by měly následovat za sebou, aby text dával smysl.
2. Přečtu si všechny části, snažím se co nejvíce soustředit na jejich obsah a celý děj si představovat.
3. Následně se pokusím vybrat tu část, která na nic nenavazuje, a tedy neodkazuje na žádnou zmíněnou věc v ostatních nabízených částech.
4. Pak se vždy zaměřím ideálně na poslední větu, snažím se na ni plynule navázat a najít tu část, která na ni ve svém začátku odkazuje.

Postup

1. Náš text bude začínat částí C, která na nic nenavazuje a vypráví o tom, jak Petr přiletěl do Djakarty a zjistil, na jaké lodi popluje.
2. Na tuto část navazuje dějově možnost A, ve které vypravěč popisuje, kdo tvořil posádku lodi a že se loď nakláněla k pravoboku.
3. Možnost A končí popisem, jak se loď naklání, na což logicky nejlépe navazuje popis, jak by se kulička položená na palubu skutálela přes zábradlí. Text tedy pokračuje částí F. Následuje popis Petrových zavazadel.
4. O zavazadlech se dále hovoří v části D, kde je popisováno, že s nimi posádka nenakládala zrovna opatrně. Vtom si Petr všiml jednoho Zenkalce.
5. Navazuje možnost B, ve které se Petr šel zeptat Zenkalce, zda je prvním důstojníkem na lodi.
6. Poslední částí bude možnost E, která nám zbývá a ve které Zenkalec Petrovi odpovídá na jeho otázku.

SPRÁVNÉ POŘADÍ JE: 15.1 C

15.2 A

15.3 F

15.4 D

15.5 B

15.6 E

16 **Větný celek:** Zámeček na Pardubicku se po několikaletém úsilí ***** komorní koncerty nebo divadelní představení.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (**) ve výše uvedeném větném celku, aby byl gramaticky správný?**

- A) stal místem, kde se konají
- B) proměnil v místo, konajícím
- C) stal místem, kde se odehrává
- D) proměnil v místo, odehrávajícím

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si celý větný celek, do kterého bych měl nabízené možnosti doplňovat.
2. Zkusím si vždy doplnit nabízenou možnost na vynechané místo a rozhodnu, jestli je gramaticky správně a jestli do větného celku sedí.

Postup

A) *Zámeček na Pardubicku se po několikaletém úsilí stal místem, kde se konají komorní koncerty nebo divadelní představení.* – **Je gramaticky správně a dává smysl.** Zkontroluji ale i další možnosti, pokud mám čas.

B) *Zámeček na Pardubicku se po několikaletém úsilí proměnil v místo, konajícím komorní koncerty nebo divadelní představení.* – **Není gramaticky správně a nedává smysl.**

C) *Zámeček na Pardubicku se po několikaletém úsilí stal místem, kde se odehrává komorní koncerty nebo divadelní představení.* – **Není gramaticky správně a nedává smysl.**

D) *Zámeček na Pardubicku se po několikaletém úsilí proměnil v místo, odehrávajícím komorní koncerty nebo divadelní představení.* – **Není gramaticky správně a nedává smysl.**

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Výňatek: Egypt byl osídlen již v paleolitu: obyvatelstvo bylo soustředěno kolem Nilu. Zprvu byla země rozdělena na Horní Egypt (převaha pastevectví a lovu) a Dolní Egypt (převaha zemědělství), kolem roku 3000 př. n. l. došlo ke sjednocení. Vládcem byl faraon (byl uctíván jako vtělený bůh), nejnížší postavení měli otroci. O vyspělosti staroegyptské civilizace svědčí mj. budování monumentálních staveb. Zhruba mezi lety 2600 a 1500 př. n. l. se stavěly pyramidy, nejslavnější je patrně Chufuova pyramida (nazývaná také Cheopsova pyramida).

Výpisky z výše uvedeného výňatku:

Historie Egypta

- OSÍDLENÍ: paleolit
- CENTRUM: oblast kolem Nilu
- HORNÍ E. (pastevectví, lov) × DOLNÍ E. (zemědělství) → sjedn. cca 3000 př. n. l.
- PANOVNÍK: faraon
- *****

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výňatku uveden.)

1 bod

- 17 Která z následujících možností nejlépe vystihuje charakter výňatku a zároveň obsahuje výpisek, který patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

(Na vynechané místo patří pouze výpisek, který odpovídá informacím uvedeným ve výňatku.)

- A)** Výňatek vykazuje typické znaky úvahy (např. subjektivitu). Na vynechané místo patří výpisek STAVBA PYRAMID: 3.–2. tisíciletí př. n. l.
- B)** Výňatek vykazuje typické znaky úvahy (např. subjektivitu). Na vynechané místo patří výpisek DOKONČENÍ CHUFUOVY PYRAMIDY: cca 1500 př. n. l.
- C)** Výňatek vykazuje typické znaky odborných textů (např. objektivitu a věcnost). Na vynechané místo patří výpisek STAVBA PYRAMID: 3.–2. tisíciletí př. n. l.
- D)** Výňatek vykazuje typické znaky odborných textů (např. objektivitu a věcnost). Na vynechané místo patří výpisek DOKONČENÍ CHUFUOVY PYRAMIDY: cca 1500 př. n. l.

Jak přemýšlím?

1. přečtu si nejdříve možnosti, které se nabízejí, abych věděl, na co se mám v textu zaměřit, jelikož k textu se váže pouze jedna otázka.

Postup

1. Nejdříve rozhodnu, jestli se jedná o úvahu, nebo o odborný text. Vzhledem k tomu, že v textu nejsou žádné subjektivní dojmy ani osobní pohled autora, jedná se o text odborný. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi C a D.
2. Na vynechané místo bude patřit výpisek o stavbě pyramid ve 3. až 2. tisíciletí př. n. l., protože termín dokončení Chufuovy pyramidy z textu přesně nevyplyvá.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĚ JE C.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Obec s názvem Sloup v Čechách leží v Libereckém kraji. Tato malebná vesnice, v níž má trvalé bydliště zhruba sedm set obyvatel, patří k oblíbeným turistickým cílům. Pyšní se totiž unikátní památkou – skalním hradem s mimořádně bohatou historií.

Do současné doby se sice zachovaly pouze zbytky budov, kdysi vytesaných do skály, přesto návštěva této památky stojí za to. Vstup do hradu je spoplatněn: dospělí návštěvníci zaplatí 140 Kč. Areál je značně rozsáhlý, a tak si vyhrad'te dostatek času, ať ho můžete nerušeně prozkoumat celý. Během prohlídky uvidíte mimo jiné kostel, hradní kaply, nádherné terasy a další objekty, které vznikly během úprav v období baroka.

Výjimečné místo ocenili i filmaři, kteří ve zdejších prostorách natáčely pohádky. Mezi ty nejznámější patří snímek *S čerty nejsou žerty*, v němž dvouramenné hradní schodiště ve skalní průrvě ztvárnilo bránu do pekla.

(www.okoliliberce.cz, www.novinky.cz; upraveno)

max. 4 body

- 18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.**

(Slova zapište bezchybně; ohebná slova zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržený výraz je zapsán správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. Text si čtu pozorně, ale soustředím se pouze na pravopis. Obsah textu mě vůbec nezajímá a zbytečně mu nevěnuji pozornost. Snažím se hledat pravopisné chyby.
2. Zamýšlím se hlavně u slov, v nichž se může pravopisná chyba objevit. Zajímají mě tedy hlavně tvrdá a měkká „íčka“ po obojetných souhláskách, psaní mně/mě, zdvojené souhlásky, velká písmena, shoda přísudku s podmětem a podobně.
3. Nesnažím se za každou cenu najít všechna čtyři chybně napsaná slova. Může se stát, že napíšu slovo, ve kterém není pravopisná chyba, a odečte se mi kvůli tomu bod za jiné slovo, které jsem našel správně. Píšu tedy raději pouze to, co vím naprosto jistě.
4. Slova přepíšu do záznamového archu pravopisně správně tak, jak by měla podle pravidel být – tedy nikoliv s chybou!

Slova s pravopisnou chybou, která mám najít:

1. Zpoplatněn – Slovo „zpoplatněn“ obsahuje kořen slova -plat- a k němu jsou připojeny dvě předpony, a to z- a po-. Předpona z- se použije, pokud jde o změnu stavu, jak je tomu i v tomto případě.

(v textu psáno chybně: spoplatněn)

2. Nerušeně – Přísluvce „nerušeně“ obsahuje předponu ne-, kořen slova -ruš- a přípony -en a -ě.

Slovo proto píšeme s jedním „n“, protože v kořenu se žádné další „n“ neobjevuje.

(v textu psáno chybně: nerušenně)

3. Kapli – Podstatné jméno rodu ženského, skloňuje se podle vzoru RŮŽE (kaple bez kaple jako růže bez růže). V textu je slovo „kaple“ ve 4. pádu (prohlédnete si kapli – prohlédnete si růži), a proto musíme v tomto slově vždy psát měkké „i“.

(v textu psáno chybně: kaply)

4. Natáčeli – Zaměřuji se na shodu podmětu s přísudkem (filmaři = natáčeli). Filmaři jsou rodu mužského životného, vzor muž, ukážu si na ně „ti muži“, a proto i koncovku přísudku musím psát s měkkým „i“.

(v textu psáno chybně: natáčely)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Utáhnu si popruhy plátěného tlumoku a vydám se vzhůru po schodišti. Než dorazím ke kanceláři své matky, generálky Sorrengailové, hoří mi plíce. To je výsledek mé přípravy: s patnáctikilovým batohem stěží vyšplhám šest pater. Jsem naprosto k ničemu.

Tisíce mladých lidí dnes čekají před Basgiathskou akademií. Stovky z nich se od narození připravovaly na vstup do elitního kvadrantu jezdců. Já jsem na to měla jen půl roku. Akademie rozhodně neoplyvá laskavostí. Každý kadet, ať už se rozhodl pro kvadrant léčitelů, písařů, pěšáků, či jezdců, je v jejích krutých zdech formován po tři roky, aby pak mohl sloužit království. Slabí tu nepřežijí.

(2) „Posíláš ji na smrt!“ zahřmí z generálčiny kanceláře známý hlas. „Odmala se připravovala na to, že se stane písařkou, ne jezdyní **na drakovi**.“ Jen jediná žena si dovolí zvýšit hlas na generálku. Mira.

Vejdu dovnitř. Moje matka se na mě přísně podívá: „Violet, jsi dcera jezdyně a dnes je Den branné povinnosti. Říkám ti **na rovinu**, že jestli vkročíš do tunelu vedoucího ke kvadrantu písařů, vytáhnu tě odtamtud za ten tvůj cop a osobně tě postavím na lávku.“

Sevře se mi žaludek. Víím, o čem mluví. Aby se kandidát na jezdce stal kadetem, musí přejít po půl metru široké kluzké lávce, vedoucí nad šedesát metrů hlubokou propastí.

„Poslat Violet do kvadrantu jezdců se rovná trestu smrti. Není dost silná. Není ani dost vysoká, aby nasedla na draka. Krucinál, mami! Kolik kandidátů na jezdce každoročně zemře v Den branné povinnosti? Padesát? Chceš pohřbít své další dítě?“ křičí Mira.

(3) Vzpomínka na bratra, jenž zahynul při potlačování vzpoury, zabolí.

Matka zatne zuby: „Okamžitě ven z mé kanceláře, poručice!“

Když Mira odejde, máma mi řekne: „Tu lávku zvládneš. Večer už z tebe bude kadetka.“

***** budu mrtvá. To ***** žádná z nás nahlas neřekne.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (19.1–19.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

19.1 Během tříletého studia na Basgiathské akademii každý kadet postupně projde celkem čtyřmi kvadranty.

A	N
☐	☐

19.2 Mira se bála o Violetin život, protože věděla, že v Den branné povinnosti každý padesátý kandidát na jezdce zemře.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

19.3 Kandidát na jezdce se stane kadetem, jakmile na lávce, která vede nad šedesátimetrovou propastí, překoná vzdálenost půl metru.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

19.4 V rámci své přípravy na vstup do Basgiathské akademie Violet pravidelně musela vystoupat do šestého patra s patnáctikilovým batohem.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

19.1 Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o čtyřech kvadrantech a studiu na akademii. V první části textu je uvedeno, že kadeti se rozhodnou pro určitý kvadrant a následně se tři roky učí, ale nikde není zmíněno, že by prošli všemi čtyřmi. **Tvrzení není pravdivé. – NE**

19.2 Najdu v textu místo, kde se píše o tom, kolik kandidátů na jezdce v Den branné povinnosti zemře. Na konci druhé části promlouvá Mira a odhaduje, kolik kandidátů na jezdce každoročně v Den branné povinnosti zemře. „Padesát?“ ptá se. Jde tedy jen o odhad a navíc nejde o každého padesátého kandidáta. **Tvrzení tedy není pravdivé. – NE**

19.3 O lávce nad propastí se dočtu v druhé části. Půl metru široká kluzká lávka vede nad propastí a kandidát ji musí přejít, o její délce ale není v textu vůbec řeč. **Tvrzení není pravdivé. – NE**

19.4 Violet vystoupala do šestého patra s patnáctikilovým batohem na začátku textu, jelikož šla do kanceláře své matky. Nikde se nepíše o tom, že by takové výstupy podnikala pravidelně nebo že by byly součástí její přípravy. **Tvrzení není pravdivé. – NE**

20 Ve výchozím textu jsou tučně vyznačeny dva větné členy.

20.1 Napište druh větného členu *na drakovi*.

20.2 Napište druh větného členu *na rovinu*.

(Odpovědi запиšte slovem, nepoužívejte zkratky. Druh větného členu musí být zapsán pravopisně správně. Druh příslovečného určení konkretizujte, např. příslovečné určení podmínky, nikoli pouze příslovečné určení.)

Jak přemýšlím?

1. Soustředím se pouze na určená slova, která jsou tučně vyznačená, a přečtu si pozorně celou větu, ve které se objevují.
2. Uvědomím si, co to je větný člen a jaké větné členy znám (příslovečné určení, podmět, přísudek, předmět apod.) a jak se určují.

Postup

20.1 *Odmala se připravovala na to, že se stane písáčkou, ne jezdkyň **na drakovi**.* – Větný člen „na drakovi“ rozvíjí podstatné jméno „jezdkyň“ (ptám se „Jakou jezdkyň?“), musí se tedy jednat o přívlastek. V tomto případě půjde o přívlastek neshodný, protože se neskloňuje spolu se slovem „jezdkyň“, ale zůstává vždy ve svém původním tvaru.

20.2 *Říkám ti **na rovinu**, že jestli...* – Větný člen „na rovinu“ rozvíjí sloveso „říkám“, bude se tudíž jednat buď o předmět, nebo o příslovečné určení. Musím rozlišit, zda je možné se na něj zeptat pádovou otázkou, nebo otázkou jinou. Zeptám se „Jak ti to říkám? Jakým způsobem to říkám?“ a odpověď je „Na rovinu.“ Bude to tedy příslovečné určení způsobu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: PŘÍVLASTEK (NESHODNÝ) A PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ ZPŮSOBU.

21 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) V druhé části textu promlouvají přímou řečí celkem dvě postavy, a to Mira a její matka.
- B) V druhé části textu promlouvají přímou řečí celkem tři postavy, a to Mira, její matka a Violet.
- C) V druhé části textu promlouvají přímou řečí celkem tři postavy, a to Mira, Violetina matka a generálka Sorrengailová.
- D) V druhé části textu promlouvají přímou řečí celkem čtyři postavy, a to Mira, Violetina matka, Violet a generálka Sorrengailová.

Jak přemýšlím?

1. Vybírám pravdivé tvrzení ze čtyř možností, přičemž v každé možnosti se hovoří o druhé části textu v souvislosti s přímou řečí. Zaměřím se tedy na tuto část a na to, kdo v textu promlouvá.

Postup

1. Najdu všechny věty v přímé řeči, které se v druhé části objevují, a uvědomím si, kdo je říká.

2. „Posíláš ji na smrt!“ a „Odmala se připravovala na to, že se stane písařkou, ne jezdkyňu na drakovi.“

Toto jsou věty, které říká **Mira**.

„Violet, jsi dcera jezdkyňe a dnes je Den branné povinnosti. Říkám ti na rovinu, že jestli vkročíš do tunelu vedoucího ke kvadrantu písařů, vytáhnu tě odtamtud za ten tvůj cop a osobně tě postavím na lávku.“ Tuto přímou řeč pronáší **matka neboli generálka Sorrengailová**.

„Poslat Violet do kvadrantu jezdců se rovná trestu smrti. Není dost silná. Není ani dost vysoká, aby nasedla na draka. Krucinál, mami! Kolik kandidátů na jezdce každoročně zemře v Den branné povinnosti? Padesát? Chceš pohřbít své další dítě?“ Poslední úsek přímé řeči, který se v druhé části výchozího textu objevuje, opět pronáší **Mira**.

3. Celkem tedy v druhé části textu hovoří přímou řečí dvě postavy.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

22 Na každé ze dvou vynechaných míst (***) ve výchozím textu je nutné doplnit slovo tak, aby byl příslušný větný celek gramaticky správný a text jako celek smysluplný. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova?**

- A) Pokud – jenže
- B) Anebo – jenže
- C) Pokud – ovšem
- D) Anebo – ovšem

Jak přemýšlím?

1. Najdu v textu vynechaná místa, která se objevují na konci textu, tedy v posledním řádku třetí části.
2. Přečtu si, na jaký text by měly věty a možnosti navazovat.
3. Zkusím vždy doplnit nabízenou možnost k nedokončeným větám a rozhodnu, jestli je gramaticky správně a do vět sedí. Zkontroluji, že navazuje na předchozí text a dává smysl.

Postup

A) *Když Mira odejde, máma mi řekne: „Tu lávku zvládneš. Večer už z tebe bude kadetka.“*

Pokud budu mrtvá. To jenže žádná z nás nahlas neřekne.

Druhá věta není gramaticky správně a ani jedna z doplněných vět nedává smysl.

B) *Když Mira odejde, máma mi řekne: „Tu lávku zvládneš. Večer už z tebe bude kadetka.“*

Anebo budu mrtvá. To jenže žádná z nás nahlas neřekne.

Druhá věta není gramaticky správně a nedává smysl.

C) *Když Mira odejde, máma mi řekne: „Tu lávku zvládneš. Večer už z tebe bude kadetka.“*

Pokud budu mrtvá. To ovšem žádná z nás nahlas neřekne.

První věta nedává smysl.

D) *Když Mira odejde, máma mi řekne: „Tu lávku zvládneš. Večer už z tebe bude kadetka.“*

Anebo budu mrtvá. To ovšem žádná z nás nahlas neřekne.

Obě věty jsou gramaticky správně a dávají smysl.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

23 Které z následujících tvrzení neodpovídá výchozímu textu?

- A) Jde o prózu.
- B) Jde o umělecký text.
- C) Text vypráví postava jménem Violet.
- D) Text vykazuje znaky nonsensové literatury.

Jak přemýšlím?

1. Ověřuji každé jednotlivé tvrzení z daných možností a snažím se jej potvrdit či vyvrátit.
2. Nezapomenu, že hledám tvrzení, které neodpovídá výchozímu textu.

Postup

- A) Tvrzení je pravdivé, protože text není psaný ve verších, slokách a nerýmuje se.
- B) Tvrzení je pravdivé, protože neumělecký text slouží pouze k poskytnutí informací a pracuje s fakty. Umělecký text pracuje s různými jazykovými prostředky (přirovnání, metafora atd.), vyvolává emoce a může pracovat i s fikcí.
- C) Tvrzení je pravdivé, protože text je vyprávěn v první osobě dívkou, kterou v druhé části její matka oslovuje jako Violet.
- D) Tvrzení není pravdivé, celý text dává smysl a nemá žádný znak nonsensové literatury.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

24 Která z následujících možností obsahuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?

- A) politika, diagram, animace
- B) titul, diagnóza, komunikace
- C) artikulace, diplom, univerzita
- D) aktivita, dinastie, administrativa

Jak přemýšlím?

1. Ověřuji všechna jednotlivá slova z daných možností a snažím se určit, jestli jsou pravopisně správně, nebo ne.

Postup

1. Všimnu si, že se jedná o cizí (převzatá) slova, ve kterých se objevuje měkké „i“ po tvrdé souhlásce.
2. Vzpomenu si, jak se jednotlivá slova správně píšou, a najdu takové, ve kterém by se mělo psát tvrdé „y“.
3. Pravopisně správně není možnost D, jelikož slovo „dynastie“ se píše s tvrdým „y“.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĚ JE D.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25

1. Slibte mi to.	5. Jezte častěji ryby.	9. Bez něho byste zaspali.
2. Kněz sepal ruce.	6. Kamilo, už neplač.	10. Klidně si sedněte k nám.
3. Oni ho chtěj v týmu.	7. Bratr o to zakop.	11. Karle, odnes to dovnitř.
4. Jano, zaujmi moje místo.	8. Zítra vstaňte v osm.	12. Oni to dokážou.

max. 3 body

- 25** Ve výchozím textu je uvedeno dvanáct vět: ve třech z nich se vyskytuje nespisovný tvar slovesa. Najděte tyto tři věty a napište jejich čísla. Čísla od sebe zřetelně oddělte čárkou.
- (Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného čísla, tak zapsání jakéhokoli čísla, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. U každé věty budu hledat sloveso a ověřím si, jestli je ve spisovném, či nespisovném tvaru. Snažím se najít všechny tři věty s nespisovným tvarem slovesa, pokud ale najdu jen dvě, nebudu třetí hledat za každou cenu, jelikož mohu přijít o body.

Postup

- Slibte** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla množného v rozkazovacím způsobu.
- Sepjal** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 3. osobu čísla jednotného v oznamovacím způsobu a čase minulém.
- Chtěj** – Sloveso je v nespisovném tvaru, pro 3. osobu množného čísla, způsob oznamovací a čas přítomný je správný tvar „chtějí“.
- Zaujmi** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla jednotného v rozkazovacím způsobu.
- Jezte** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla množného v rozkazovacím způsobu.
- Neplač** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla jednotného v rozkazovacím způsobu.
- Zakop** – Sloveso je v nespisovném tvaru, pro 3. osobu jednotného čísla, způsob oznamovací a čas minulý je správný tvar „zakopl“.
- Vstaňte** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla množného v rozkazovacím způsobu.
- Byste zaspali** – Slovesa jsou ve spisovném tvaru, jsou správně použité pro 2. osobu čísla množného v podmiňovacím způsobu.
- Sedněte** – Sloveso je v nespisovném tvaru, pro 2. osobu množného čísla a způsob rozkazovací je správný tvar „sedněte“.
- Odnes** – Sloveso je ve spisovném tvaru, je správně použité pro 2. osobu čísla jednotného v rozkazovacím způsobu.
- Dokážou** – Sloveso je ve spisovném tvaru a je správně užito ve 3. osobě čísla množného, v oznamovacím způsobu a budoucím čase.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE 3, 7, 10.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–29

(1) V prosinci 2023 slavná americká kapela Kiss odehrála koncert, jímž oficiálně zakončila svou uměleckou **dráhu**, trvající přesně 50 let. Hudebníci, proslulí stylizovaným líčením, zároveň představili své pokračovatele – hologramové avatary.

(2) Hologram je (zjednodušeně řečeno) trojrozměrný, velmi realistický obraz daného objektu. Možná vás překvapí, že hologramy mají mnoho společného se starým trikem, který používali iluzionisté už ve století páry¹. Říká se mu Pepperův duch a jeho princip spočívá v tom, že objekt schovaný před zraky diváků je pomocí **soustavy** nakloněných zrcadel zobrazován tak, jako by byl přímo před publikem sedícím v hledišti. Tento trik použil roku 1862 během divadelního představení britský vynálezce John H. Pepper, čímž docílil toho, že se na pódiu zjevila postava vznášejícího se ducha.

(3) Podstata triku zůstává dodnes stejná, jen se při něm využívají moderní technologie. S hologramy se nejčastěji setkáte ve světě showbyznysu. Své digitální náhradníky použila třeba ABBA, jedna z nejúspěšnějších popových skupin. Po skoro 40leté tvůrčí pauze oznámila v roce 2021 svůj návrat a vydala nové album. Následujícího **roku** se pak uskutečnila série koncertů, na nichž však vystupovaly počítačově zpracované verze členů této švédské **skupiny**. Takzvaní abbataři tehdy koncertovali výhradně ve speciální aréně v Londýně, jejíž hlediště má kapacitu 3 000 míst, a tato vystoupení byla zcela vyprodaná.

¹ století páry = slovní spojení používané pro označení 19. století

(www.abicko.cz, ct24.ceskatelevize.cz; upraveno)

max. 2 body

26 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (26.1–26.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

26.1 V roce 2021 uplynulo 48 let od vzniku americké kapely Kiss a zároveň 40 let od vzniku švédské skupiny ABBA.

A	N
☐	☐

26.2 Při starém triku zvaném Pepperův duch musel být zobrazovaný objekt schován v hledišti hned za sedícími diváky.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

26.3 Britský vynálezce John H. Pepper alespoň část svého života prožil v 19. století, označovaném také jako století páry.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

26.4 Roku 2022 se ve speciální londýnské aréně, jejíž hlediště pojme tři tisíce diváků, uskutečnilo více než jedno vystoupení tzv. abbatarů.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

26.1 Najdu v textu místo, kde se objevují informace o roce vzniku kapely Kiss a kapely ABBA. Kapela Kiss zakončila v roce 2023 přesně 50 let trvání umělecké dráhy, údaje tedy sedí. Kapela ABBA ale dle třetí části textu v roce 2021 oznámila svůj návrat po 40leté pauze, tady proto údaj o jejím vzniku nesedí.

Tvrzení není pravdivé. – NE

26.2 Najdu v textu místo, kde se píše o triku zvaném Pepperův duch. V druhé části textu se dozvím, že objekt je schovaný před zraky diváků, ale pomocí zrcadel je jim zobrazován tak, jako by byl přímo před diváky v hledišti. O tom, kde je objekt skutečně schovaný, se v textu nic nepíše.

Tvrzení není pravdivé. – NE

26.3 V druhé části textu je zmiňován rok 1862, ve kterém John H. Pepper představil svůj trik. V tomto roce tedy tento vynálezce určitě žil a z poznámky pod textem se dozvím, že za století páry je označováno 19. století.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

26.4 Najdu v textu místo, kde se píše o tzv. abbatarech. Ve třetí části textu se dočtu, že ABBA oznámila svůj návrat v roce 2021 a v následujícím roce uskutečnila sérii koncertů ve speciální aréně v Londýně s kapacitou 3 000 míst, a to prostřednictvím tzv. abbatarů.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

27 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Slova *daného* a *přímo* pocházejí z výchozího textu a jsou v něm podtržena.)

- A)** Slova *daného* a *odebraného* jsou v kontextu výchozího textu antonymy, totéž platí i pro slova *přímo* a *bezprostředně*.
- B)** Slova *daného* a *odebraného* nejsou v kontextu výchozího textu antonymy, totéž platí i pro slova *přímo* a *bezprostředně*.
- C)** Slova *daného* a *odebraného* nejsou v kontextu výchozího textu antonymy, slova *přímo* a *bezprostředně* však v kontextu tohoto textu antonymy jsou.
- D)** Slova *daného* a *odebraného* jsou v kontextu výchozího textu antonymy, slova *přímo* a *bezprostředně* však v kontextu tohoto textu antonymy nejsou.

Jak přemýšlím?

1. Najdu v textu podtržená slova a soustředím se na jejich význam vzhledem k větám, ve kterých se nachází.
2. Vím, že antonyma jsou slova opačného významu, tedy slova protikladná.

Postup**1. *daného* – *odebraného***

Slovo „*daného*“ je v textu užito ve větě:

..., *velmi realistický obraz daného objektu*.

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „*odebraného*“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

..., *velmi realistický obraz odebraného objektu*.

Věta nemá opačný význam, tedy slova „*daného*“ a „*odebraného*“ nejsou v tomto kontextu antonymy.

Rozhoduji se tedy mezi možnostmi B a C.

2. *přímo* – *bezprostředně*

Slovo „*přímo*“ je v textu užito ve větě:

„... *jako by byl přímo před publikem*...“

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „*bezprostředně*“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

„... *jako by byl bezprostředně před publikem*...“

Věta má stále stejný význam, tedy slova „*přímo*“ a „*bezprostředně*“ jsou v tomto kontextu synonymy a nejsou antonymy.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĚ JE B.

28 Ve kterých odstavcích se vyskytuje alespoň jeden větný celek, v němž se autor výchozího textu přímo obrací na čtenáře textu?

- A) v každém ze tří odstavců
- B) celkem ve dvou odstavcích, a to v prvním a druhém
- C) celkem ve dvou odstavcích, a to v prvním a třetím
- D) celkem ve dvou odstavcích, a to v druhém a třetím

Jak přemýšlím?

1. Opět si projdu text a snažím se u každého ze tří odstavců ověřit či vyvrátit, zda se v něm autor obrací přímo na čtenáře textu.
2. Pokud se mi v některém odstavci podaří ověřit, že se autor obrací přímo na čtenáře, nemusím už odstavec dočítat do konce a rovnou pokračuji dál.

Postup

1. V prvním odstavci nenajdu žádný větný celek, kterým by se autor obracel přímo na čtenáře.
2. Z rozhodování vyloučím možnost A, B i C a už nemusím číst dál, protože mi jako správná odpověď zůstala pouze možnost D.
3. V druhém odstavci se autor obrací na čtenáře slovy „možná vás překvapí“ („vás“ = čtenáře). Ve třetím odstavci čtenáře oslovuje ve větě „s hologramy se nejčastěji setkáte...“ („vy“ = čtenáři).

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

29 Které z následujících podstatných jmen není ve výchozím textu užito v 2. pádě čísla jednotného?

(Posuzovaná podstatná jména jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) dráhu
- B) soustavy
- C) roku
- D) skupiny

Jak přemýšlím?

1. Najdu slova označená v textu tučně, přečtu si je v kontextu celé věty a určím si jejich pád a číslo.
2. Nezapomenu, že hledám podstatné jméno, které není užito ve 2. pádě čísla jednotného, na který se ptáme pádovou otázkou „Koho, čeho?“.

Postup

A) dráhu – „... zakončila svou uměleckou dráhu, ...“

Zeptám se: „Zakončila koho, co?“ Slovo dráhu je užito ve 4. pádě čísla jednotného. Správná odpověď je tedy A. Nemusím už určovat pád a číslo u dalších tučně vyznačených slov, a ušetřím si tak čas.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

max. 4 body

30 Přiřadte k jednotlivým definicím (30.1–30.4) úryvek z Erbenovy *Kytice* (A–F), který patří na vynechané místo (***) v definici.**

(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

30.1 Básnický prostředek typu I: jeho podstatou je, že se v rámci jednoho verše opakuje totéž ohebné slovo užitá ve stejném tvaru. Tento prostředek se vyskytuje například v úryvku *****,

30.2 Básnický prostředek typu II: jeho podstatou je opakování téhož slova či více slov na samém konci bezprostředně po sobě jdoucích veršů. Tento prostředek se vyskytuje například v úryvku *****,

30.3 Básnický prostředek typu III: jeho podstatou je opakování téhož slova či více slov na samém začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů. Tento prostředek se vyskytuje například v úryvku *****,

30.4 Básnický prostředek typu IV: jeho podstatou je opakování téhož slova či více slov z konce jednoho verše na začátku bezprostředně následujícího verše. Tento prostředek se vyskytuje například v úryvku *****,

A) Stokrát jsem tě prosila,
přimlouvala sladce,
bys mi na čas, na kratičký,
dovolil k mé matce.

B) Ho, nech modlení – skoč a pojď,
skoč a pojď a mě doprovod;
měsíček svítí na cestu:
já přišel pro svou nevěstu.

C) Nedávejte mne ve vsi na hřbitov,
tam bývá nárek sirotek a vdov,
tam slzí hořkých mnoho plynulo:
srdéčko mé by hořem hynulo.

D) Pověz, můj milý, řekni jen,
jak je tvůj domek upraven?
Čistá světnička? Veselá?
A zdali blízko kostela?

E) Ach nechod', nechod' na jezero,
zůstaň dnes doma, moje dcero!
Já měla zlý té noci sen:
nechod', dceruško, k vodě ven.

F) Což bych se bála? Tys se mnou
a oko boží nade mnou.
Pověz, můj milý, řekni přec,
živ-li a zdrav je tvůj otec?

Jak přemýšlím?

1. přečtu si vždy jednu definici básnického prostředku a uvědomím si jeho význam.
2. Následně hledám správnou variantu v nabízených úryvcích.

Postup

30.1 „v rámci jednoho verše se opakuje totéž ohebné slovo užívané ve stejném tvaru“

„Ach **nechod'**, **nechod'** na jezero“.

Slovo „nechod“ je sloveso, tedy jde o ohebný slovní druh, který se opakuje v jednom verši ve stejném tvaru.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE E.

30.2 „opakování téhož slova či více slov na samém konci bezprostředně po sobě jdoucích veršů“

„Což bych se bála? Tys se **mnou**
a oko boží nade **mnou**.“

Slovo „mnou“ se opakuje na samém konci dvou bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE F.

30.3 „opakování téhož slova či více slov na samém začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů“

„**tam** bývá nářek sirotek a vdov,
tam slzí hořkých mnoho plynulo“

Slovo „tam“ se opakuje na samém začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

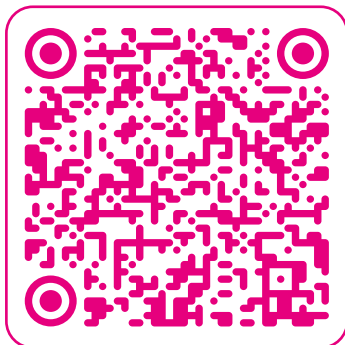
SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE C.

30.4 „opakování téhož slova či více slov z konce jednoho verše na začátku bezprostředně následujícího verše“

„Ho, nech modlení – **skoč a pojd'**,
skoč a pojd' a mě doprovod“

Slova „skoč a pojd“ se opakují na konci jednoho verše a na začátku bezprostředně následujícího verše.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

→ Než se pustíš do testu, pusť si video Strategie na přijímačky, kde zjistíš, jak nejlépe zvládnout přijímací test z češtiny.

→ Chceš být ještě připravenější? Přečti si nejdůležitější body, jak v testu postupovat.

